

Aan College van burgemeester en wethouders van Groningen
 t.a.v.
 burgemeester de heer K. Schuiling, burgemeester@groningen.nl
 gemeentesecretaris mevrouw C. Bronda, christien.bronda@groningen.nl
 wethouder energietransitie de heer P. Broeksma, philip.broeksma@groningen.nl

Haren, Yesse, 20 januari 2021

Betreft: Concept 'Beleidskader Zonnepanelen in gemeente Groningen', in het bijzonder betreffende het terrein 'De Vork'

Geacht College,

Het valt niet mee uit de overvloed aan informatie de 'juiste' te onderscheiden en op grond daarvan een goed onderbouwde zienswijze af te leveren. Toch een poging van mijn kant.

Allereerst is het uiteraard duidelijk dat er iets moet gebeuren om niet alleen een energietransitie te bewerkstelligen, maar ook daar vaart achter te zetten. Het akkoord van Parijs (2015) en ons 'eigen' klimaatakkoord (2017) zijn daar duidelijk over. Dat Groningen, gemeente en provincie, het gevoel hebben hier haast mee te willen maken is op zijn minst begrijpelijk, en zeker ook prijzenswaardig. Waarom Groningen 15 jaar wil vooruit lopen op de door Parijs gestelde termijn is mij niet duidelijk. Ik denk dat daarmee niet alleen onrecht wordt gedaan aan zorgvuldigheid, maar dat er ook kansen blijven liggen om over een iets langere termijn gebruik te maken van betere kwaliteit en opbrengst van panelen, wat een hoop kan schelen in belasting van kwetsbare gebieden.

Maar toch wringt er het een en ander behoorlijk, zoals (niet uitputtend):

1. De politieke procedure
2. De manier waarop op dit moment uitleg gegeven wordt aan het onderhavige Beleidsplan
3. Voorgenomen naleving van de uitvoering ervan
4. Alternatieven voor zonneparken
5. De voorstellen voor locaties

1. De politieke procedure, voor zover van toepassing op het Beleidsplan

Voor dit onderdeel springen twee punten in het oog:

- Het al dan niet werken volgens 'de ladder': Ik zou graag een onderbouwde berekening hebben op grond waarvan de gemeente stelt dat het volleggen van daken zonder meer onvoldoende helpt, en wel zoveel onvoldoende dat dit de voorgenomen gigantische omvang van zonneparken rechtvaardigt. Het park bij Meerstad zou een van de grootste van heel Nederland moeten worden, daarnaast zijn nog enkele niet onaanzienlijke parken gepland of al aangelegd (Westpoort, Roode Haan, Woldjerspoor, en reservegebied De Vork). Sommige zijn al her en der op kaarten te vinden, andere niet. Dit kan verklaarbaar zijn, maar maakt zeer slecht inzichtelijk wat de status van een en ander is. Enerzijds wordt gezegd dat industriële gebouwen zonnepanelen op hun daken kunnen (of moeten, zoals recent door GL voorgesteld) plaatsen, anderzijds wordt er zeer laconiek gesproken over het gegeven dat vele daken hiervoor niet geschikt zouden zijn.

* Is dit echt geïnventariseerd?

* En is daar dan geen oplossing voor?

Panelen worden steeds lichter, rendement van panelen wordt rap verbeterd van pakweg 25% nu tot 50% binnen afzien bare tijd. Zonnepanelen zijn in opkomst. Daken kunnen mogelijk versterkt worden.

* Tenslotte vraag ik me af hoe het provinciale, of eigenlijk Regionale Energietransitie Beleid (eigenlijk dus de RES, RE-Strategie) eruit ziet in relatie tot wat de gemeente nu doet.

- Burgerparticipatie: Hier is al heel veel over gezegd, waarbij ik vooral wil aangeven dat participatie

meer is dan aanhoren. Participatie is burgers serieus nemen en samen om de tafel gaan zitten om ideeën uit te wisselen en elkaar versterken. Tot 13 januari, de online inspraak-voorlichtingsronde, had ik niets over dit alles gehoord, het zou een extra 'inspraak' zijn, terwijl er op dat moment nogmaals werd uitgelegd werd hoe de zaken in elkaar staken. Behalve een paar personen vooraf, waarvan er eentje (Luuk Hoenderken, LTO) wegviel en ook helemaal niet meer aan het woord kwam, was er geen optie tot direct vragen. Er was geen interactie met de sprekers. Dit leek in mijn beleving nog niet op participatie. Ik wacht nog op de toegezegde antwoorden, / reactie van de gemeente op de ingebrachte vragen en opmerkingen (chatberichten), maar die komen te laat om voor de deadline van indienen van de zienswijzen te kunnen worden meegenomen. Helaas.

- Er moet, eventueel, een omgevingsvisie voor het Vorkgebied worden geschreven. Worden burgers hierbij actief en vroeg betrokken? En dan niet alleen de grotere organisaties als de Natuur- en Milieu Federatie, maar ook de belanghebbende bewoners in de (buurt van) betrokken gebieden. Ditzelfde geldt uiteraard voor andere grote parken!

2. De manier van uitleg van de Beleidsnotitie: Alle uitleg, en dan kan ik alleen over de voorlichting op 13 januari spreken, kwam bij mij in grote lijnen over als een herhaling van wat in de Beleidsnota staat. Die had ik al gelezen. De vragen buitelden letterlijk over het scherm, naar ik aanneem door het grote aantal, te snel om te kunnen lezen. Hierdoor werd het voor mij een chaos. Er kwam hierdoor herhaaldelijk hetzelfde voorbij en reacties op elkaar verdwenen in de berg. Het zal niet zo bedoeld zijn, maar het idee er meer van te gaan begrijpen pakte averechts uit: de onmacht nam toe in plaats van het vertrouwen toe. Jammer, en alweer, dit is geen participatie maar voor alle partijen, ook de gemeente een gemiste kans. Het gevoel 'dat dit moest omdat burgers gehoord hadden moeten zijn' overheerst. Ook al helaas.

3-4 Naleving van de uitvoering en alternatieven

Een belangrijk alternatief: tijd! Bij deze zo immens ingrijpende ingrepen in het landschap direct grenzend aan de stadsranden is voorzichtigheid geboden. Wat weg gaat komt voor lange tijd niet terug. Onze kinderen hebben ook recht op meer dan schapen onder de zonnepanelen, herten die zo prettig opgesloten kunnen worden tussen de 'zonnehekken', ik noem maar wat. Ik herken een patroon hierin: compenseer de boze maatregelen met mooie. Iedereen blij. Zo werkt het niet. Mensen zien de komende tientallen jaren ook wat weg is en hoe hoog de prijs daarvoor is geweest. Compensatie voor wat niet anders kan, prima. Maar maak burgers niet blij met het idee hoe fijn de compensatie is en dat daarmee de pijn van verlies weg is. Wandelpark De Vork prachtig, maar we kijken nu echt niet blij naar het opstelterrein.

Ik ben te veel leek in dezen om een goed oordeel te kunnen geven over de mogelijkheden, dat vooropgesteld en dat realiseer ik me terdege. Ik weet ook dat dit beleidskader gericht is op gebruik van zonnepanelen, en in principe onderdeel is van een breder transitiebeleid in de gemeente. Toch mis ik in deze notitie, behalve de inzet volgens de energie/zonneladder, een meer integrale benadering en afweging van gebruik van andere energiebronnen. Er wordt uitgegaan van inzet zonneparken ten koste van alles, zo lijkt het. Ik mis respect voor de natuur en uitgaande van geschikte plekken gebruik van gevarieerde bronnen. Er bestaat meer dan zonneparken, ruimte verslindende oplossingen met zeker relatief laag rendement.

In deze tijden, waar zoveel mensen bezig zijn met deze transitie die een veel grotere opgave is dan alleen voor Groningen en zelfs Nederland, wordt door heel veel mensen op heel veel vlakken hard gewerkt aan verbeteringen. En het zal vloeken in de kerk zijn, maar toch: wordt er überhaupt nog of weer nagedacht over kernenergie of bio-vergisting? Mw. Homan stelt dat zij niet gaat over bio-vergisting en kernenergie en dat er 'dus' alleen wind en zon overblijven, dit kan toch niet waar zijn? (Groninger Gezinsbode 13 januari 2021)

* Er zal toch iemand over andere energiebronnen gaan dan mw. Homan? Wordt er niet alleen niet met burgers samen nagedacht, maar ook niet met collega's?

* Het zal wel anders in elkaar zitten, maar waarom wordt een dergelijke harde uitspraak niet toegelicht? ((Groninger Gezinsbode 13 januari 2021, pg 7).

Op de site van de gemeente Groningen wordt aandacht besteed aan de Omgevingsvisie in ontwikkeling. Al in 2018 wordt hierover gesproken, omdat Groningen samen zal gaan met Haren en Ten Boer. De eerste inleidende zin, na de opmerking dat Groningen enorm zal groeien de komende 10 tot 15 jaar luidt als volgt: 'Die groei vangen we op in de bestaande stad waarbij we de groene ruimte in het landelijk gebied tussen de stad en de omliggende dorpen open houden'. Zonder voorbehoud, dus, zij het met de toevoeging dat dit een enorme opgave is. Wat opvalt is, dat op de bedoelde pagina een aantal malen in vette letters staat vermeld dat 'deze pagina geen informatie bevat over de zonnepanelen, want dat daarover een apart inspraak- en participatietraject loopt'.

* Betekent dit dat de gemeente zichzelf alle vrijheid voorbehoud om het gebied de Vork weliswaar niet vol te bouwen met woningen maar wel met zonnepanelen?

* Welke rol spelen de bouwers van de parken in het algemeen, veelal buitenlandse bedrijven die aan de voorzijde forse subsidies ontvangen en aan de achterkant na verloop van tijd even forse winsten maken?

* Of denkt de gemeente dat een park zonnepanelen van 80 hectare de openheid niet aantast?

* Waarom is deze visie nog steeds niet klaar? Twee jaar lijkt erg lang!

5. De voorstellen voor locaties: Waar het om Haren gaat is op dit moment alle aandacht gericht op de `` zogenoemde kleine parken waarbij 50% van de investering, en daarmee draagvlak, van burgers zou moeten komen om ze überhaupt te ontwikkelen. Het feit dat de gemeente het zo kwetsbare gebied De Vork heeft aangewezen als reservegebied, blijft in de algemene onrust wat buiten beschouwing. Dat Haren in 2017 dit gebied totaal buiten de mogelijkheden plaatste, dus zelfs geen 'nee, tenzij', laat staan " ja mits', komt nergens terug. Dat dit gebied vol zonnepanelen kan komen zonder 50% investering van burgers eveneens.

* Wat voor criteria gelden voor dit gebied, behalve dat dit alleen gebeurt wanneer de 300 MWp bij Meerstad en Westpoort niet gehaald worden?

Ik citeer de Provincie:

De provinciale omgevingsvisie 2019-2023: In ons beleid maken wij onderscheid tussen stedelijk gebied en buitengebied. Binnen het stedelijk gebied laten wij zeer veel ruimtelijke bevoegdheden over aan gemeenten. In het buitengebied zien wij, in verband met taken op het gebied van onder meer natuur, water, landschap en erfgoed een grotere verantwoordelijkheid voor de provincie.

Het contrast tussen het stedelijk gebied en het buitengebied bepaalt voor een belangrijk deel de identiteit en diversiteit van onze provincie. De laatste jaren zien wij dat de traditionele grenzen tussen wonen, werken en recreëren verschuiven (...). Wij zien een mix van functies ontstaan en willen deze ontwikkelingen in overleg en met maatwerk ondersteunen. Wij zien mogelijkheden voor nieuwe ontwikkelingen in het buitengebied als die de vitaliteit verbeteren en de belevingswaarde en de economische waarde van het gebied verhogen.

In de weergave van de thema-avond in het kader van de ontwikkeling van de gemeentelijke omgevingsvisie d.d. 7 november 2019, Biotoop Haren, wordt in de gespreksronde door groep B gezegd, dat in 'Haren (m.n. Noordlaren en Onnen), op geen enkele plek een bezoekerscentrum' is. Er staat niet bij vanuit welke hoek dit komt, maar bij dezen meld ik dat er in Noord Haren, namelijk Essen, wel degelijk 'een bezoekerscentrum' is, beheerd door de stichting Bezoekerscentrum Klooster Yesse. Dit is jaar 15 jaar geleden als particulier initiatief zonder enige subsidie opgericht en ontvangt (zonder corona uiteraard) grofweg 1500+ bezoekers per jaar. Bescheiden zo u wilt, maar daarmee des te meer passend in de omgeving. Dit centrum past perfect in het hierboven aangehaalde provinciale plaatje, zeker als u weet dat de door 'Yesse' verzorgde voorlichting zich in toenemende mate ook richt op het gebied de Vork. Enerzijds omdat dit hele gebied tot aan de Noorderzanddijk tijdens de

kloosterperiode (1215 – 1594) toebehoorde aan het klooster, anderzijds doordat de samenwerking met de stichting het Groninger Landschap, sinds 2015 eigenaar van het bezoekerscentrum, kansen biedt om naast kloostergeschiedenis en archeologie, aandacht te besteden aan natuurwaarden. Het archeologisch onderzoek in de Vork voor de aanleg van het opstel terrein heeft vele sporen duizenden jaren intensieve bewoning opgeleverd, wat dit gebied ook in archeologisch opzicht interessant maakt. Wanneer het rapport (MUG) openbaar wordt, zal 'Yesse', zo ligt in de bedoeling, haar voorlichting ook richten op de archeologie van dit gebied.

Waar door de provincie gesproken wordt over nieuwe ontwikkelingen in het buitengebied die vitaliteit verbeteren en de belevingswaarde verhogen: in dit gebied is het al gebeurd, deels door de 'kansen' die de ontwikkeling van de Vork (secundair) heeft meegebracht (archeologisch wandelpark) deels door het burgerinitiatief dat het bezoekerscentrum is.

* Gemeente: breek dit niet af, dit gebied verdient zoveel beter!

Het zou niet gezegd hoeven te worden dat iedereen die het gebied kent, er wandelt, recreëert, geniet van de ruimte, de wijde luchten die er, voor velen zo vlak bij huis ontstemd en ontstelt is door het idee van zonnepanelen in dit gebied. Het gaat om (tenminste) bewoners van Klein Martijn, het Hereweggebied, de Oosterweg met 'deelplan 5 en 6', en binnenkort ongetwijfeld bewoners van de nieuwe wijk ten westen van de Kerklaan. En oh ja, Essenaren natuurlijk.

In de overige bijlagen bij deze mail vindt u vele honderden (365, om precieft te zijn) namen met handtekeningen van wandelaars die deze lijsten ter plaatse hebben getekend. Met andere woorden: geen lijsten die en passant onder de neus van argeloze voorbijgangers zijn gehouden, die braaf mee wilden tekenen voor het goede doel van anderen, maar feitelijke wandelaars en daarmee 'gebruikers' van het gebied zelf. In een eerdere fase zijn u al 224 namen / handtekeningen gestuurd. Met andere woorden: bijna 600 actieve, wandelende en van De Vork en omgeving genietende burgers!

Er rest mij één hartenkreet: gemeente doe dit niet met De Vork!

Ik hoop dat het uitstel dat op dit moment gaande is, leidt tot een heroverweging van belangen op zonnegebied, met een heldere afweging van alle mogelijkheden tot opwekking en opslag van energie en met respect voor natuur en cultuur, en misschien wel vooral voor mensen!

Met vriendelijke groet,

Annemiek Bos
Essen 7, 9751 NB Haren
info@kloosteryesse.nl

c.c. aan:

raad@groningen.nl
info@landelijkgebiedharen.nl
o.borsen@groningerlandschap.nl